

Miquel Martí i Pol: «Crònica de demà»

Tot sembla indicar que la llengua és creable, primordialment, en dos estadis: el popular i el dels poetes.

L'obra conjunta de Miquel Martí i Pol participa d'aquests dos extrems, i la seva evolució ve marcada pel pas, en ell, de poeta a nivell popular al de poble a nivell subjectiu.

La llengua, a nivell popular, posseeix una frescor, una espontaneïtat, un encant, als quals difícilment arriba el poeta culte, encara que el puguin ornar altres mèrits. Aquella frescor, aquella espontaneïtat, aquell encant són, inicialment, els de la poesia de Miquel Martí i Pol. Però em sembla que la llengua a la qual ha anat a parar progressivament aquest poeta, la llengua a la qual ha arribat en aquesta *Crònica de demà* (Ed. Llibres del Mall. Barcelona 1977) és una llengua elaborada exclusivament amb materials populars. Dit d'una manera més planera, una llengua que fóra la quinta essència de la popularitat.

Quina pot ser aquesta quinta essència? És la d'haver treballat la llengua del poble sense enfarfegar-la amb aportacions cultistes o sàvies, ans retornant sempre a la seva deu, a les seves lliçons; és la d'haver trobat, a través d'aquestes lliçons, la manera de depurar-la, gairebé diria, d'ella mateixa, tot caminant en la seva direcció; és la d'haver eliminat, amb aquell instint amb el qual els anticossos ataquen els cossos parasitaris, tots els elements estranys o nocius a la seva identitat fonamental.

En una paraula, la llengua actual de Martí i Pol és la resultant d'haver assumit personalment, personalíssimament, la llengua del poble.

Aquesta llengua popular i la voluntat de restar-hi adscrit és manifesta en tots els seus llibres, i encara veiem com prefereix acudir a un cert prosaisme, per dir-ho així —*De societat, Crònica*— que al cultisme. Potser ens cal interpretar aquestes composicions com un esforç intencionat per tal de restar a nivell quotidià.

Les lleis secretes a través de les quals una llengua s'estructura, s'alça, s'endreça, semblen presidides per dos factors extrems: la lògica i la música. El com i el perquè una llengua, en formar-se, ha escollit uns camins en lloc d'uns altres, és un misteri difícil d'esbrinar. Potser el primer pas, la primera elecció, condiciona tot l'avenir i tota l'estructura posterior de la llengua.

Sigui com sigui, el cert és que, en una llengua ja formada, l'espai de la creativitat —que és l'espai propi del poeta— sembla que quedi circumscrit a l'àrea d'aquests dos elements, fent-los copular d'una manera manifesta: introduint la música (el més de música possible) en l'engranatge lògic de la llengua i destriant els elements lògics compresos en la música. Accentuant per tant, les qualitats intrínseques de la llengua; fent-la, en certa manera, més ella mateixa.

El treball de Miquel Martí i Pol sobre la nostra llengua em sembla que ha estat exercit d'una manera ben patent en aquesta doble direcció. Els mots hi semblen més nets, més delimitats que abans, però, al mateix temps, la música els embolcalla més que mai.

«...vull que quedi ben clar que això que escric ho escric per a tothom, i que per mi és com si el món sencer girés entorn de l'eix dels meus poemes.»

En aquests versos trobem condensada l'actitud central, bipolar, que hem reconegut inicialment en l'obra de Martí i Pol. Si en *Crònica de demà* sembla que la segona part de la proposició prengui la davantera, és per unes raons prou conegudes per tothom.

L'univers de Miquel Martí i Pol va quedant, cada vegada més, immersit en les seves paraules, reduït a paraules. El seu únic poder sobre el món és la paraula, de la qual ell sap, cada vegada més, tot el poder. El seu ésser sencer viu escollint, espiant i tesant les paraules que s'organitzen en ell amb un equilibri còsmic o atòmic —és el mateix—, sostenint-se mútuament per unes lleis d'atraccions i repulsions que les fan cada vegada més *necessàries*.

No és la primera vegada que aquest fenomen es produeix en la poesia catalana. Les veus de Folguera, de Rosselló-Pòrcel i de Màrius Torres es congriaven ja en les seves respectives gorges amb aquest accent peculiar que consisteix a erigir-se i esdevenir, amb la paraula, centre imantat de l'univers. Qui gosaria fer-los-en retret?

Enmig dels nostres danys i afanys, enmig de les nostres cuites i desventures, enmig del nostre fer i desfer constants, Catalunya se centra —en la seva identitat més pregona— en un poblet arraulit que es diu Roda de Ter.

Però això no ho sabrem ben bé sinó demà. Aquesta mena de contrahistòria estàtica és la mateixa que ha salvat i dinamitzat, en els moments més difícils i secrets, la nostra història. Per això aquests versos d'avui de Miquel Martí i Pol són una *Crònica de demà*.

Josep Palau i Fabre

Avui, 31 de desembre del 1977